

Contouren Klimaatplan 2024 en INEK

Vraag 1 van 3

De contourenbrief doet een voorstel voor de contouren van het nieuwe Klimaatplan. Wat vindt u van deze contouren? Welke onderdelen verdienen extra aandacht en welke onderdelen ontbreken?

U schetst in de *contourenbrief* een perspectief dat niet meer haalbaar is; door namelijk "welvaart voor toekomstige generaties" zeker te willen stellen, spiegelt u ons als burgers voor dat wij met wat aanpassingen gewoon door kunnen gaan met leven zoals we dat gewend zijn. In plaats daarvan echter

- zou u de wetenschap als basis moeten nemen en moeten onderkennen dat we in een uitstervingsgolf zitten die nog maar moeilijk af te remmen is;
- zou u moeten onderkennen dat deze uitstervingsgolf veroorzaakt is door een systeem dat leidt tot vergiftiging en uitputting van de biosfeer;
- zou u moeten inzien dat de onmacht om dit gevaar aan te pakken er de oorzaak van is dat wij ons nu bevinden in een polycrisis, waarin niet alleen de klimaat- en ecologische crisis een rol spelen, maar ook de crises op gebied van ongelijkheid, democratie en bestuur;
- zou u uit moeten leggen dat *alleen* als we echt werk maken van duurzaamheid, dit mogelijk kan leiden tot meer welzijn, welvaart en een betere toekomst voor Nederland;
- zou u moeten concluderen dat een drastische systeemverandering noodzakelijk is om het gevaar van uitsterven te keren.

U zoekt naar een gedeeld perspectief, maar zolang u de burgerbevolking nog blij probeert te maken met uw visie op de Nederlandse samenleving voor 2050 waar de huizen heerlijk *comfortabel* zijn, de leefomgeving mooi *groen* is en de economie echt *duurzaam*, zal er niets veranderen en zal een toenemend aantal mensen niet meer begrijpen waar u het over heeft.

Ook in 2050 – dat zijn nu nog 26 jaren – zal het uitstoten van broeikasgassen in sectoren als luchtvaart, landbouw en in moeilijk te verduurzamen processen nog nodig zijn, zo stelt u in uw brief. En al deze toekomstige uitstoot zegt u te willen gaan compenseren door koolstofverwijdering.

In lijn met wat de wetenschap zegt, vindt Extinction Rebellion dit onacceptabel, want hiermee zadelt u volgende generaties op met de (dan inmiddels onmogelijke) taak om astronomische hoeveelheden koolstof uit de atmosfeer te halen. Wij moeten **nu** stoppen met het uitstoten van broeikasgassen om voor het jaar **2030** een *klimaatneutrale samenleving* te kunnen realiseren. Elk *extra* vat olie dat nu nog uit de

bodem wordt gehaald, zal weer gecompenseerd moeten worden met negatieve emissies. Daarnaast moeten wij, om klimaatontwrichting nog enigszins binnen de perken te houden, ook nog de historische emissies uit de lucht halen en moeten wij ten opzichte van landen in het globale zuiden onze verantwoordelijkheid nemen: een rijk land als Nederland moet zichzelf een veel zwaardere reductie-opgave stellen dan armere landen.

Wij vragen ons heel bezorgd af waarom u zo'n onverantwoord voorschot op de toekomst neemt. Waarom zet u bijvoorbeeld niet in op forse krimp van vleesconsumptie, vliegtuigbewegingen en energievretende industrieën? Dit zou aanmerkelijk minder koolstofverwijdering *achteraf* nodig maken. Waarom blijft u zo gericht op die goocheldoos gevuld met technofixes en wensdenken? Dat leidt enkel af van de noodzaak om tot een grootschalige gedragsverandering te komen. Bij dit alles lijkt u zich vast te klampen aan een maximale temperatuurstijging van 1,5 graad, alsof de toestand van onze planeet en alles wat daar leeft, simpelweg met een thermostaatknop te regelen zou zijn. U verliest daarbij uit het oog dat een stijging van 1,5 graad al niet meer veilig en ook al niet meer haalbaar is.

Overigens stelt u terecht dat de *beweging naar een klimaatneutrale samenleving* niet gerealiseerd kan worden door politiek en overheid alleen. Ook Extinction Rebellion vindt dat alle burgers, in de volle breedte van de samenleving, betrokken moeten worden – ook zij die normaal gesproken niets met politiek of participatie te maken willen hebben. Alleen zó kan frustratie vermeden worden en alleen zó kunnen we tot rechtvaardig klimaatbeleid komen. Het is ook bepaald niet voor niets dat Extinction Rebellion een burgerberaad eist (– deze eis is de derde van de drie eisen die XR aan de regering stelt). Wanneer een burgerberaad goed is voorbereid, goed is vormgegeven en een duidelijk (en vooraf afgegeven) politiek mandaat heeft, dan kan met de uitkomst ervan niet meer gesjoemeld worden.

Vraag 2 van 3

Welke aandachtspunten heeft u binnen de voorgestelde onderdelen van het nieuwe Klimaatplan?

Het valt op dat u beschrijft *hoe we werken, reizen, wonen, spullen gebruiken en ons gedragen in een Klimaatneutrale samenleving* – daarbij vooral sprekend over **we** en **ons**, terwijl toch het aandeel van de overheid en de grote vervuilende industrieën vele malen groter is. Juist de overheid en de grote bedrijven moeten "groene" keuzes voor de burger veel meer vergemakkelijken. Betaal de woningisolatie, maak openbaar vervoer gratis, maak vlees duurder en plantaardig voedsel goedkoper. Laat dit niet over aan de markt, maar ontwerp als overheid zélf rechtvaardig klimaatbeleid.

Vraag 3 van 3

Welke aandachtspunten en onderdelen mist u in de concept update INEK die volgens u meegenomen zouden moeten worden in de definitieve update?

De concept update INEK laat zich niet gemakkelijk lezen. In al zijn uitgebreidheid biedt het vooral een terugblik op hetgeen al bereikt is en een vooruitblik op mogelijke

maatregelen en te verwachten perspectieven. En bovenal is dit concept, zoals we bij de beantwoording van vraag 1 al hebben aangegeven, niet gebaseerd op een probleemanalyse, maar op wensdenken en op het vasthouden aan de status quo. Scherpe (politieke) keuzes worden uit de weg gegaan en het gaat voorbij aan het feit dat transities zowel over het opbouwen van een nieuw systeem gaan als het afbreken van het oude systeem. Het concept benoemt oplossingen voor een probleem dat (nog) helemaal niet onderkend wordt. U *praat* wel over oplossingen, maar u ziet niet wat het probleem is.

U verwacht dat het elektriciteitssysteem in 2035 CO₂-vrij zal zijn, niet alleen door de toename van hernieuwbare groene stroom maar eveneens door de inzet van kernenergie. U gaat ervan uit dat er in 2035 twee nieuwe kerncentrales gebruiksklaar zullen zijn. Veel deskundigen echter vinden kernenergie als oplossing onverstandig, onhaalbaar en zelfs schadelijk, omdat het hiervoor benodigde geld niet meer aan andere (schone en veilige) energie besteed kan worden. Bovendien is opwekking van elektriciteit met kernenergie de enige opwekking waar nog publiek geld bij moet.

Ook op het gebied van scheepvaart zegt u "kansen" te zien voor Nederland en verwacht u dat ons land, met de beschikbare innovatiekracht, zich kan *ontwikkelen tot koploper in duurzame technieken, en tot draaischijf in de productie en levering van duurzame (scheeps)brandstoffen*. Wij vragen ons af of u deze ambitie niet vooraf zou moeten laten gaan door het bespoedigen van een ontwikkeling naar een lokale economie, die minder milieubelastend is, die voor levendigheid en werkgelegenheid in de eigen omgeving zorgt en die minder afhankelijk is van een door klimaatontwrichting meer en meer kwetsbaar wordende infrastructuur.

Bij de behandeling in uw *concept update INEK* van de luchtvaart refereert u nog steeds aan de ruim drie jaar geleden verschenen Luchtvaartnota 2020-2050, een rapport dat onverbloemd het belang van de sector vooropstelt en blijft koersen op groei van luchtverkeer. U hoopt daarbij – ook hier – in de toekomst geholpen te worden door duurzame brandstoffen en innovatieve technologieën. Maar deze zullen voor de commerciële luchtvaart lang niet op tijd komen, terwijl wij juist in de komende jaren (dus: nu, zonder uitstel) al grote stappen moeten zetten om de uitstoot terug te dringen en de ecologische ineenstorting af te remmen. Ook hier doet u aan wensdenken en schuift u pijnlijke beslissingen voor u uit.

Ook op landbouwgebied zien wij in uw nota weinig ferme voornemens tot inkrimping van de veestapel. Van de piekbelasters hebben pas vierhonderd van de drieduizend boeren zich aangemeld om zich uit te laten kopen. Intussen wordt *latente ruimte* volop verzilverd en wordt het aantal dieren per stal (zogenaamd "geholpen" door luchtwassers, die meestal niet goed functioneren) tóch uitgebreid. Terzelfdertijd komen tonnen kunstmest en krachtvoer (lees: stikstof) Nederland binnen om tot veevoer te dienen. Als ministerie van EZK zou u het ministerie van LNV hier veel krachtiger op moeten aanspreken. Want het gaat allemaal veel te langzaam en de overheid zal hier dus echt veel meer sturend op moeten optreden.

Ook moet er een heleboel schade hersteld worden. Dat geldt voor elke sector. En dat geldt zeker ook voor de natuur. Begin 2024 zal het Europees Parlement definitief

stemmen over de Natuurherstelwet. Eerder heeft de Nederlandse regering er alles aan gedaan om deze wet op dusdanige wijze af te zwakken dat er nog maar weinig van over is – uiteraard met als doel de bio-industrie de hand boven het hoofd te houden. Maar als de Natuurherstelwet er dan eenmaal is, verwachten wij van de Nederlandse regering dat zij, bij de uitvoering ervan, zich optimaal inspant om goed samen te werken met andere landen en om de natuurherstelprojecten die al lopen, optimaal te ondersteunen.

Schadeherstel, in welk domein dan ook, vereist beleid van een doortastende overheid. Het vereist een beleid waarin alle facetten van ecosystemen en alle neigingen en gedrag van mensen in samenhang met elkaar worden gezien. Alleen dan maken we kans om grootschalige uitsterving tegen te gaan.

Altijd bereid tot een toelichtend gesprek,

Politieke Vertegenwoordiging van Extinction Rebellion Nederland

20240110